

UN VENERABIL CTITOR AL BIBLIOTECILOR DIN EPISCOPIA CARANSEBEȘULUI

Preot dr. Constantin Cilibia

A Venerable Founder of the Libraries within the Caransebeș Diocese

Abstract: The pastorals, sermons, wordings spoken on each occasion, the promotion of canticles and patriotic songs make the great scribe hierarch a pioneer in what concerns the promotion of the national authentic culture. Under the authority of the bishop Bădescu, the religious, cultural societies under its eparchy gain a new impulse and undergo continuous activity and development. Adding to all of this is the work entitled “The Lord’s Army”, making its appearance on the Ardeal and Banat church stage during the same pastorate, eventually overtaking the entire Orthodox Church.

Keywords: pastorals, sermons, libraries, books, diocese

În timpul vieții sale, episcopul dr. Iosif Traian Bădescu a avut de înfruntat și răutatea adversarilor săi, care s-au exprimat mai mult sau mai puțin discret, acuzându-l de anumite fapte care nu-i aparțineau, iar după moartea lui mai fățiș au început să emită unele păreri, opinii nefavorabile cu privire la activitatea sa. De exemplu, s-a afirmat că episcopul Bădescu a fost mai mult preocupat de problemele economice ale episcopiei în defavoarea celor culturale și spirituale, ceea ce sigur este nedrept. În urma conflagrației mondiale din timpul Primului Război Mondial (1914-1918) sărăcise mult țara și poporul, inclusiv Episcopia Caransebeșului, care a avut mult de suferit, îndeosebi în activitatea culturală. Păstorirea sa a urmat imediat după Primul Război Mondial atunci când eparhia sa se afla într-o stare precară. Una dintre principalele sale preocupări, pe lângă zidirea „Bisericii celei vii” din sufletele credincioșilor, a fost și îmbunătățirea situației materiale. În cuvântul instalării sale ca episcop al Caransebeșului din anul 1920, arăta că alta era situația economică, culturală, moral-religioasă a credincioșilor în urmă cu 10 ani, când a fost ales prima dată episcop, iar alta este cea de față. Pe atunci având a se lupta doar cu neajunsurile

externe ale episcopiei Caransebeșului, de această dată fiind conștient și de alte greutăți și lipsuri care-l așteptau¹.

Este adevărat că el a depus eforturi uriașe pentru redresarea economică a eparhiei sale, dar nu a neglijat interesele culturale ale credincioșilor săi. Prin consolidarea economică a acesteia, episcopul Bădescu urmărea progresul ei spiritual și cultural. Desigur, el nu a fost o personalitate politică de talia lui Mocioni, nici cărturar de extensiunea lui Iosif Iuliu Olariu, dar a fost o prezență reală, simțită într-o perioadă de prim zbcium a bisericii și neamului nostru românesc².

La instalarea sa pentru a doua oară ca episcop al Caransebeșului în anul 1920, arăta: „după o grea perioadă de război viața spirituală a decăzut, iar în vremurile noi trebuie să asigurăm vieții noastre biserico-culturale acea dez-voltare care să fie demnă de biserică și de noi”. După alegerea sa ca episcop, Sinodul eparhial din Caransebeș, cu ocazia primei ședințe din Duminica Tomei din anul 1920, îi făcea o frumoasă caracterizare, spunând despre el că „este un fiu iubit al Banatului nostru, iar prin încrederea noastră urcă faptele istorice ale vlădiciei din Caransebeș și cunoaște de la temelie în amănunțime toate problemele episcopiei în urma unei activități desfășurate în serviciul ei”³.

Aceeași publicație afirma despre activitatea episcopului Bădescu că este „o puternică cheazășie cu speranța și încrederea că marcanta sa personalitate va avea în vedere problemele de ordin moral, cultural și social, iar părintele episcop Dr. Iosif Traian Bădescu este cel mai destoinic înfăptuitor”⁴. Deși era trecut de 60 de ani când a ajuns în treapta de episcop al Caransebeșului, întreaga sa activitate și energie a depus-o în slujba episcopiei. Prin acțiunile sale întreprinse în domeniul cultural a dat dovadă că a fost un vehement susținător al acesteia.

La inițiativa sa, în Episcopia Caransebeșului s-a desfășurat un amplu program de culturalizare în slujba păstoriților săi. Acțiunile sale culturale izvorâte din adâncul sufletului său stau mărturie peste veacuri despre vremurile tulburi, prin care a trecut biserica și neamul nostru românesc. În calitatea sa de referent al senatului școlar, a cunoscut duritatea și severitatea legilor maghiare, apărând cu destoinicie cele două institute și alte școli *confesionale din eparhie pe care guvernul maghiar urma să le desființeze*. Memorabile sunt cuvântările sale patriotice rostite în diferite ocazii, articolele publicate în cele două periodice ale Diecezei Caransebeșului ce aveau un conținut moral, social, religios și cultural prin care îi învăța pe tineri și bătrâni să iubească munca culturală și roadele acesteia, care aduc bucurie și satisfacție sufletului.

¹ Aurel Cristian Tomescu, *Episcopul Iosif Traian Bădescu (1920-1933)*, Ed. Diecesană, Caransebeș, 2008, p.8

² M.B. Babiu, *Episcopul Iosif Traian Bădescu (1858-1933)*, în *Mitropolia Banatului (M.B.)*, an XXXIII, nr. 5-6, 1983, p. 349.

³ Foaiă Diecesană (F.D.), anul XXXIV, nr.11-12, Caransebeș 1921, p. 2.

⁴ *Ibidem*, p. 1.

La începutul secolului al XX-lea, tipărirea și publicarea de cărți devenise ceva obișnuit, iar achiziționarea lor nu era la îndemâna oricui, așa că apariția bibliotecilor de împrumut a devenit ceva firesc pentru acele vremuri. Apariția tiparului cu litere mobile, îi aparține lui Johannes Gutenberg⁵ (1398-1468), chiar dacă ideea de a tipări le venise chinezilor cu mult timp în urmă. În ansamblu apariția tiparului a constituit un factor major în civilizația umanității. Prima bibliotecă de împrumut pentru cititori a apărut la Timișoara, grație inițiativei tipografului Josef Klapka, fiul unui farmacist ceh, care a ajuns primar al Timișoarei între anii 1819-1833⁶. Acest tipograf a reușit să deschidă în clădirea unde actualmente funcționează Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Timiș⁷ prima bibliotecă. Aceasta funcționa cu o sală de lectură, care oferea cărți în regim de împrumut, pe bază de abonamente contra cost. Așa că după cum observăm în această privință, biserica bănățeană venea cu o vie tradiție în acest domeniu.

În circulara cu nr.128 Pres., ex.1921 adresată preoțimii bănățene, episcopul Bădescu cerea pe lângă înființarea muzeului diecezan și înfăptuirea unei biblioteci eparhiale⁸. Acest început a fost făcut și de predecesorii săi Ioan Popasu și Nicolae Popea care au lăsat prin testament ca după moartea lor, biblioteca personală să aparțină episcopiei. Același lucru l-a făcut și mitropolitul primat al României Miron Cristea, care înainte de a pleca la București a făcut o donație de carte episcopiei din Caransebeș. Bădescu cerea ca această bibliotecă formată să se extindă cuprinzând un număr tot mai mare de cărți⁹. Pentru a satisface setea de cunoaștere a credincioșilor săi din eparhie, a luat inițiativa ca începând cu anul 1930, la fiecare parohie, pe lângă biblioteca parohială, să se înființeze și o *Bibliotecă religio-morală*. Înființarea *Bibliotecilor religio-morale* în Episcopia Caransebeșului avea o motivație în plus, aceea de a îmbunătăți viața religio-morală a păstoriților săi având la bază hotărârea Congresului Național Bisericesc de la Sibiu din Mitropolia Ardealului, care în anul 1906 a votat un act normativ pentru înființarea, aranjarea, îngrijirea și conservarea bibliotecilor parohiale.

Bădescu, în multe sale articole publicate în Foaia Diecezană, Calendarul Românului, în pastoralele adresate cu ocazia unor evenimente religioase, naționale, pune mare accent pe viața moral-religioasă a păstoriților săi. La acestea se adaugă diferite broșuri și alte publicații ale timpului, care scot în lumină puternica sa sensibilitate pentru viața moral-religioasă. Prin viața și faptele sale era model de urmat pentru cei din jurul său. A fost preocupat de organizarea învățământului teologic și laic, de școlile confesionale românești, de

⁵ Dan Cârlea, *Bibliotecile de-a lungul istoriei*, în ziarul Lumina din 23 aprilie, 2016, p. 7.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Mircea Păcuraru *Dicționarul teologilor români*, p. 36.

⁹ Arhiva Episcopiei Caransebeșului (A.E.C.), Dosar III, 264-1919.

înființarea în anul 1922 a muzeului episcopal din Caransebeș, precum și de organizarea unor *Biblioteci religios-morale* în fiecare parohie.

Începând cu anul 1930, înființarea școlii de cântăreți bisericești în anul 1931 reprezintă roade ale perseverenței sale de trăire moral religioasă. În pastoralele adresate credincioșilor săi în diferite ocazii, cerea părinților și bunicilor să se ocupe de educația tinerelor vlăstare. Pe cei mai tineri îi învăța să asculte de sfaturile și învățăturile sfintei noastre biserici și să poarte dragoste și respect pentru părinți, preoți, învățători, pentru cei care le vor binele. Numai ascultarea de biserică și de învățăturile ei poate să aducă oamenilor fericirea pe pământ și mântuire veșnică.

Din inițiativa Consiliului Eparhial, cu binecuvântarea episcopului Bădescu, s-au editat unele broșuri pentru învățământul moral-religios, ceea ce a adus bucurie în rândul credincioșilor. După Primul Război Mondial, credincioșii noștri ortodocși nu se mai mulțumeau doar cu predicile de la amvon, ci căutau alte mijloace de informare pentru sufletele lor însetate de cultură religioasă. Dacă acest fenomen pe vremuri era prezent doar în lumea intelectuală a orașelor, ulterior s-a simțit nevoia extinderii lui și în lumea satelor. Dovada era cererea tot mai mare de broșuri cu conținut religios și de cărți scrise pe înțelesul poporului, de autori preoți și mireni din toate locurile.

Motivația acestui fenomen de cunoaștere a apărut din dorința poporului de a ști mai mult decât se putea obține prin predicile duminicale și cele ale sărbătorilor mai însemnate, dar și din neîncrederea apărută în sate datorată diversilor propagandiști politici și religioși, care prin discursurile lor făceau multe promisiuni fără acoperire. De aceea, în condițiile de față, apariția cărților avea o credibilitate mai mare în rândurile credincioșilor. În acest sens, biserica bănățeană s-a folosit de această nemulțumire venită din partea credincioșilor și s-a implicat în redactarea cărților religios-morale scrise pe înțelesul tuturor, în contradicție cu publicațiile profane și eretice¹⁰.

Cartea devine prin conținutul ei îndreptarul de cultură al omului. Sunt cărți care au asigurat multe valori morale, cărți care au făcut minuni și au trezit popoare la o nouă viață, au determinat și au creat valori universale. În perioada de care ne ocupăm, în lumea satelor erau puțini cunoscători de carte, iar aceora care erau cât de cât preocupați de cultură le lipsea gustul cititului. De aceea, înființarea și extinderea bibliotecilor religios-morale în lumea satelor reprezintă cele mai eficiente așezăminte de cultură în mijlocul poporului.

Aceste biblioteci parohiale nu trebuie numai înființate și înzestrate cu multe volume de cărți, care la un moment dat se vor umple de praf, ci ele trebuie să se miște, nu să aștepte cititorii.

O bibliotecă nu trebuie să meargă ea la om, dar va veni și timpul când omul va merge la bibliotecă, deoarece „o bibliotecă nu se creează din afară, ci ea

¹⁰ F.D., XLVII, nr. 14 din 3 apr. 1932, p. 6.

este produsă dinăuntru prin setea de carte ce o creează”. Slujitorii sfințelor altare, prin cuvântul predicii de la amvon, prin copiii de la școală, dar și prin alte mijloace au datoriat de a dezvolta gustul cititului după cuvintele lui Vlahuță: „*acel ce cu dumnezeiască stăruință face aceasta, acela este adevăratul apostol și binefăcător al semenului său*”, iar Dimitrie Cantemir spunea: „*cu cât poporul este mai învățat cu atât mai mulți și înverșunați eretici produce*”¹¹. Lipsa de carte, incultura, ignoranța, necunoașterea Evangheliei au determinat pe mulți să părăsească biserica străbună și să apuce pe căi greșite. În lumea satelor orice carte nou sosită în parohie, este ca un musafir despre care preotul are datoria să o aducă la cunoștință credincioșilor, trezindu-le interesul și curiozitatea. Este bine ca după oficierea Sfintei Liturghii preotul să împartă cât mai multe cărți credincioșilor, în felul acesta deschizându-le curiozitatea și gustul pentru citit. Cultura este arma care nu ucide, apropie pe oameni, promovează pacea și iubirea între neamuri și popoare.

Cultura în ansamblul ei constituie cea mai serioasă problemă pentru vitalitatea unui popor, ea determină gradul său de civilizație. Fără o cultură solidă nimic nu poate dăinui, căci înainte de a da dreptul, trebuie să existe și obligații. Cea mai bună metodă de a cultiva masele o constituie înființarea bibliotecilor parohiale. În sprijinul episcopului Bădescu de a se înființa biblioteci moral religioase la parohii, a venit și preotul Dimitrie Anuțoi¹², care spunea despre Sf. Scriptură că este cea mai răspândită, că a adus la cunoștință adevărul despre întreaga omenire. Într-o bibliotecă, o carte bună poate transforma sufletul omului din rău în bine și poate să-l înalțe până la cele mai înalte culmi pauline.

Realizarea bibliotecilor parohiale moral-religioase este cea mai ușoară muncă de rezolvat din partea preotului paroh dacă există dragoste și stăruință pentru aceasta¹³.

Procurarea cărților se putea face fie prin donații din partea anumitor credincioși însetați de cultură, fie cumpărate din banii parohiei. Protopresbiterul avea obligația de a cerceta fiecare parohie în parte cel puțin o dată pe an, iar pe lângă biserica parohială, casa și cimitirul parohial, avea datoria de a cerceta și starea acestor biblioteci parohiale. Unele biblioteci parohiale erau dotate cu mai multe sau mai puține cărți în funcție de posibilitățile financiare ale fiecărei parohii. Din cele peste 35 de liste ale bibliotecilor parohiale pe care le-am vizitat, reiese faptul că parohiile din Bănia, Mehadia, Bozovici și Eșelnița dețin cel mai mare număr de cărți. Numărul acestor cărți varia între 50 și 150 de cărți. Dintre aceste cărți 23% aveau caracter religios, 14% cu conținut istoric, 43% beletristic și 20% sfaturi gospodărești și agricole. O grijă deosebită a purtat episcopul Bădescu pentru biblioteca moral-religioasă din parohia Eșelnița, locul copilăriei sale unde

¹¹ *Ibidem*.

¹² Pr. Dumitru Anuțoi, *om de cultură, poet, scriitor, a păstorit între anii 1944-1966 Biserica Ortodoxă Română din Băile Herculane*.

¹³ F.D. XLV, nr. 12 din 23 mart. 1930 p. 2.

el avea o soră, nepoți și alte rude apropiate la care el poposea deseori. Eșelnița a fost păstorită de tatăl său Iosif Bădescu, cumnatul și nepotul său care pentru un timp a fost protopop al Mehadiei, plecat de timpuriu la cele veșnice. Multe din cărțile acestei biblioteci au fost donate cu dedicație de însuși episcopul Bădescu. Acolo unde constata că hotărârea sa de a fi înființate biblioteci parohiale în fiecare parohie nu a fost pusă în practică, lua măsuri prin organele eparhiale ca în cel mai scurt timp planul său să fie dus la îndeplinire.

Influența sectarismului după încheierea Primului Război Mondial era tot mai evidentă în viața satelor și se impunea ca biserica, prin slujitorii ei să nu fie indiferentă la apariția acestui fenomen, care era tot mai molipsitor. Iată ce spunea episcopul Bădescu despre apariția cărților religioase: *„Cartea bună intră până și în casele unde preotul nu poate intra, este tolerată până și din partea celor răi, sub formă de dar sau suvenir. Prezentându-se nu roșește; nebăgată în seamă nu-și pierde răbdarea; când este citită, susține adevărul cu calm; disprețuită nu se plânge, ci așteaptă cu resemnare momente din viață, când remușcarea sufletească îndeamnă spre cunoașterea adevărului, trezește dorul de a ști mai profund, ca însăși fiind gata a-l propune”*¹⁴.

O „carte bună” este primită cu bucurie în rândul credincioșilor, este citită și recită cu atenție, uneori chiar învățată pe de rost, ceea ce este ca o dovadă sigură că scrisă cu o anumită îngrijire, este foarte mult apreciată. Așa cum zicea din nou același episcop al Caransebeșului: *„Acoperită de praf, prin biblioteci sau pe polițe nu-și pierde vigoarea, ci cu răbdare pândește momentele de singurătate, melancolie, urâte, a grijii viitorului sau a deznădejzii și atunci ca un credincios prieten își scutură praful, deschide foile se întreține fără bănuielele familiale și pururea gata a-și discuta și a susține adevărul prietenos, dar sigur. Câte suflete au fost mântuite prin cărțile bune, câte au fost ferite de răătăciri, câte încurajate spre bine!”*¹⁵.

Problemele social-creștine și istorioarele religios-morale, opere ale distinșilor scriitori bisericești care și-au lăsat amprenta în cele 12 broșuri apărute în colecția *Biblioteca religios-morală*, sunt redactate din inițiativa episcopului Bădescu și au fost apreciate peste timp.

Pastoralele, predicile, cuvântările rostite în diferite ocazii, promovarea cântărilor bisericești, patriotice, toate acestea îl încununează pe marele ierarh cărturar, deschizător de drumuri în promovarea culturii autentice naționale. Corurile bisericești de pe tot cuprinsul eparhiei, diferite formații corale aveau ca scop promovarea culturii muzicale, care contribuia la edificarea culturală. Sub autoritatea episcopului Bădescu, societățile religioase, culturale din eparhia sa, precum: Sf. Gheorghe, Astra¹⁶, capătă un nou impuls și sunt într-o continuă activitate și dezvoltare. La toate acestea se adaugă și lucrarea „Oastea

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem.*

¹⁶ A. E. C., act 1706, din 1925.

Domnului”, care tot în timpul păstoriei sale își face apariția pe scena bisericii ardelenе, bănățene, care apoi a cuprins întreaga biserică ortodoxă.

Pentru înființarea și funcționarea de *Biblioteci religioș morale* la parohii, Consiliul Eparhial al Episcopiei Caransebeșului a întocmit următorul regulament:

Cap. I

Art. 1. În fiecare parohie se înființează biblioteca parohială care constituie averea parohiei.

Art. 2. Scopul bibliotecii parohiale este ca să servească credincioșii din parohie la luminarea minții, cultivarea inimii și întărirea sentimentelor nobile îndeosebi al celor religioase și morale.

Art. 3. Biblioteca parohială se compune din cărți și broșuri cu caracter religioș moral, științific și de economie agricolă și casnică.

Art. 4. Cărțile se iau de către preot din Librăria diecezană din sumele alocate de la bugetul parohiei. La alegerea cărților se va ține seama de recomandările făcute de consiliul eparhial, fie oficial prin organul eparhiei fie altfel.

Art. 5. Cărțile donate de credincioși sau alți binefăcători se introduc în biblioteca parohială, dar cu observarea art.3. din acest regulament, preotul fiind responsabil de introducerea de cărți imorale, contrare scopului bibliotecii.

Art. 6. Cărțile donate formează pentru totdeauna proprietatea bisericii.

Cap. II

Art. 7. Odată înființată, biblioteca parohială se va extinde și va cuprinde un număr cât mai mare de volume.

Art. 8. Biblioteca parohială se va extinde prin cărțile cumpărate de preotul conducător al oficiului parohial, din suma alocată anual din bugetul parohiei precum și prin cărțile donate de credincioși și binefăcători.

Art. 9. Pentru extinderea bibliotecii parohiale conducătorul oficiului parohial poate destina și altă sumă în afară de cea prevăzută cu încuviințarea autorității bisericеști competente.

Art. 10. În fiecare an la întocmirea bugetului parohial pentru anul următor, parohia va lua în calcul și sumele adecvate pentru extinderea bibliotecii parohiale.

Cap. III

Art. 11. Biblioteca parohială se păstrează acolo unde sunt posibilități, la oficiul parohial dacă nu se va păstra în biserică într-un dulap anume.

Art. 12. Păstrarea bibliotecii parohiale, extinderea și manipularea acesteia cade în sarcina și în responsabilitatea preotului paroh. În acest scop preotul va purta un catalog unde va introduce titlul cărții, numele autorului și costul ei.

Art. 13. În fiecare duminică și sărbătoare după oficierea serviciului divin se va face distribuirea de cărți.

Art. 14. Preotul va fi ajutat în toate situațiile de cântărețul bisericesc. Acolo unde nu există comitet parohial, preotul poate cere ajutorul unora din membri consiliului parohial.

Art. 15. Cărțile urmează a se păstra în bune condiții și nu pot fi împrumutate mai mult de o lună de zile.

Art. 16. Nimeni nu poate primi o altă carte până nu va restitui pe cele împrumutate.

Art. 17. Cărțile pierdute urmează a fi plătite după prețul arătat în catalog. De asemenea cărțile rupte și murdărite se vor plăti de cel care le-a deteriorat.

Art. 18. Cărțile cu totul uzate se scot din circulație consemnându-se în catalog după care se pun la o parte în dulapul bibliotecii.

Cap. IV

Art. 19. Toate bibliotecile parohiale existente la data punerii în vigoare a acestui regulament se vor conforma cu acest regulament.

Art. 20. Prezentul regulament intră în vigoare o dată cu aprobarea lui.

Caransebeș 18 ianuarie 1930.

Regulamentul de funcționare al *Bibliotecii moral-religioase* a fost aprobat în ședința consiliului eparhial din data de 21 feb. 1930, urmând a fi pus în aplicare de fiecare parohie¹⁷.

În cercetarea noastră în cadrul Episcopiei Caransebeșului am constatat ce influență bine făcătoare au avut bibliotecile parohiale în promovarea culturii și apărarea dreptei credințe. Între cărțile descoperite în bibliotecile religios-morale parohiale amintim: *De la post la Patima și Învierea Domnului*, (Iosif Câmpeanu); *Sfaturi bune sau combaterea unor păcate* (Dimitrie Anuțoiu); *Fericirea vremelnică și vecinică* (S. Bistreanu și N. Cornean); *Despre suflet* (N. Cornean); *Grădina de legume* (Ion F. Negruțiu); *Activitatea literară a Mitropolitului Andrei Șaguna* (G. Tulbure); *Miresme sufletești – poezii religioase* (D. Anuțoiu); *Dezbinarea confesională* (Emilian Novacovicu); *Justiția antică și judecarea lui Hristos* (Mihai Groșșianu); *Creștinism și ortodoxie* (C. Rudnean și N. Cornean); *Sectele - Rătăcirea adventistă* (D. Anuțoiu); *Biserica Română* (Trandafir Scorobet); *Poezii populare* (E. Hodoș); *Istoria bisericească* (C. Coca); *Episcopul Nicolae Popea* (Ioan Lupaș); *Divinitatea lui Iisus Hristos* (C. Rudnean); *În slujba sufletului* (Aurel Moacă); *Meditări și povețe* (Sinesiu Bistrieanu); *Am găsit pe Domnul* (Cornel Corneanu); *Cântarea bisericească și tipicul* (N. Cornean); *Cine sunt sectarii* (N. Cornean); *Nașterea și copilăria Mântuitorului nostru Iisus Hristos* (Iosif Câmpeanu); *Îndemnuri pentru Duminicile din Postul Mare* (D. Anuțoiu);

¹⁷ F.D., XLV, nr. 9 din 2 mart. 1930, p. 5-6.

Din viața mucenicilor (D. Anuțoiu); *Începuturile Mănăstirii din Valea Godinovei* (M. Bănescu); *Sfântul Iosif cel Nou* (Ghe. Cotoșman); *Patriarhia Ortodoxă Română și concordatul*; *Mănăstiri bănățene* (Victor Vlăduceanu); *Pentru Episcopia Banatului - Lămuriri*; *Statutul Organic* (Andrei Șaguna); *Diverse Protocoale* ale Sinoadelor eparhiale. Pe lângă aceste cărți, preoții erau preocupați și de procurarea și înzestrarea bibliotecilor parohiale cu titluri de cărți pentru copiii de toate vârstele cum ar fi: *Capra cu trei iezi*; *Cele zece pisicuțe*; *Copiii la Țară*; *Povești populare*; *Un împărat de Crăciun*; *Robinson*; *Povești alese*; *Codreana Sânziana*; *Povestiri morale*; *Icoane din popor*; *Legendele lui Iisus și altele*. Pe lângă aceste cărți, bibliotecile parohiale mai cuprindeau și cărți de interes practic cum ar fi *Poșta, telegraful, telefonul* (Gavril Todeica); *Despre testament* (V. Moldovan); *Cultivarea cucuruzului* (Ioan F. Negruțiu); *Reguli ortografice* (Academia Română); *Împărțirea, lucrarea și îngrășarea moșiei* (I. Negruțiu) și altele¹⁸. Această listă ar mai putea continua.

Bibliotecile moral-religioase din fiecare parohie au fost înființate ca urmare a ordinului circular emis de Bădescu după o regulă bine stabilită. Din cele constatate, bibliotecile parohiale nu reflectă, cu puține excepții, nivelul cultural de pregătire al clerului și credincioșilor bănățeni. În Arhiva Episcopiei Caransebeșului nu există prea multe adrese venite din partea preoților, care să arate că aveau o anumită predilecție pentru înființarea acestei instituții culturale. Cei mai mulți dintre ei erau preocupați de asigurarea unui venit care să le asigure un nivel de trai corespunzător poziției lor în societate. Datorită schimbărilor economice, politice și sociale petrecute în perioada de păstorire a episcopului Bădescu, ne punem întrebarea câți dintre preoți au primit cu entuziasm înființarea *Bibliotecilor moral-religioase* și cât de riguroasă a fost verificarea pe care protopresbiterii o făceau conținutului acestor biblioteci cu ocazia vizitei lor în parohii.

Dar cu toate acestea, este de remarcat dragostea, zelul și interesul episcopului Dr. Iosif Traian Bădescu de a promova cartea bună în fiecare parohie din Episcopia Caransebeșului. Prin înființarea *Bibliotecilor moral-religioase* a sporit dragostea pentru cultură a bănățeanului însetat de cunoaștere a adevărurilor mântuitoare.

¹⁸ Vezi, Biblioteca Parohială din Bănia.